

ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ιταλία 1909 - 1920

Από τη λατινική λέξη futurum — μέλλον.

Κύριοι εκπρόσωποι του φουτουρισμού είναι ο Κάρλο Καρά, ο Ουμπέρτο Μποτσιόνι και ο Τζιάκομο Μπάλα.

ΟΙ ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΤΕΣ ΕΠΗΡΕΑΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΥΒΙΣΜΟ. Σε αντίθεση όμως με τα στατικά και ακίνητα έργα του Κυβισμού, οι Φουτουριστές αποτυπώνουν την Κίνηση και τις πολλαπλές σχέσεις που δημιουργεί το κινούμενο αντικείμενο με τον χώρο. Καταργούν τα περιγράμματα και τις κλειστές δομές. Έτσι, τα αντικείμενα δεν υπάρχουν μεμονωμένα, αλλά αλληλοτέμνονται ρυθμικά και αφομοιώνονται με το περιβάλλον δημιουργώντας πολλαπλές προοπτικές. Τα φουτουριστικά έργα ξεχειλίζουν από ενέργεια και δυναμισμό.

Χρησιμοποιούν τις χρωματικές αποχρώσεις του ιμπρεσιονισμού: καθαρά χρώματα σε ποικίλες, πλούσιες, ζωντανές αποχρώσεις και έντονες αντιθέσεις χρωμάτων.

Στον Φουτουρισμό δεσπόζουν τα χαρακτηριστικά μιας παλλόμενης, μοντέρνας πόλης: Κτήρια, εργοστάσια, οχήματα που τρέχουν εδώ κι εκεί, κόσμος που πάει κι έρχεται. Αποθεώνει τη νέα εποχή.

Ως οργανωμένο κίνημα στην Ιταλία σταμάτησε να υφίσταται το 1920.

Ο Φασισμός θέλησε να τραφεί από τη φουτουριστική ιδεολογία, προσαρμόζοντάς την στα δικά του μέτρα.

Το 1929 ο ιδρυτής του Μαρινέτι θα συμβιβαστεί δεχόμενος την εκλογή του στην Ακαδημία της Ιταλίας. Όμως, παρ' όλες τις προσπάθειές του, ο Φουτουρισμός ποτέ δεν θα γίνει η επίσημη τέχνη της φασιστικής Ιταλίας. Ο Μαρινέτι υπηρέτησε τον Μουσολίνι μέχρι τον θάνατό του, το 1944.

ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ 1909 - 1920

ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ και ΦΑΣΙΣΜΟΣ

ΡΩΣΙΚΟΣ ΦΟΥΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Κάρλο Καρά «Ο κόκκινος καβαλάρης»

1913, Ιδιωτική Συλλογή.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ:

Τέμπερα και μελάνι σε χαρτί 26 Χ36 εκ.

Ένα άλογο με αναβάτη που τρέχουν σε ιπποδρομία.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ – ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΔΟΜΗ. ΤΕΧΝΟΤΡΟΠΙΑ:

• Εικαστικά Στοιχεία της σύνθεσης:

Διαγώνιες γραμμές περιπλέκονται δημιουργώντας έντονη κίνηση και ένα ακατάστατο δυναμισμό.

Απλοποίηση, παραμόρφωση και τεμαχισμός των μορφών.

Κατάργηση του περιγράμματος.

Δεν υπάρχει προοπτική.

Χρώμα: Κυριαρχούν οι αποχρώσεις του κόκκινου. Σε συνδυασμό με τις αποχρώσεις του κίτρινου και του πορτοκαλιού, το έργο δονείται από λαμπερά χρώματα ενισχύοντας την κίνηση και την ένταση.

▪ **Δομή της σύνθεσης:** Η σύνθεση είναι ασύμμετρη χωρίς κανένα κεντρικό σημείο. Το βλέμμα κινείται σε όλες τις κατευθύνσεις.

▪ **Ύφος - Στιλ - Τεχνοτροπία:** Αποτύπωση της κίνησης και των πολλαπλών σχέσεων που δημιουργεί το κινούμενο αντικείμενο με τον χώρο.

ΝΟΗΜΑΤΙΚΑ – ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ, ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ:

- **Ο Κάρλο Καρά (1881 – 1966)**, Ιταλός ζωγράφος και κεντρική φυσιογνωμία του κινήματος του φουτουρισμού. Ο Καρά υπήρξε αναρχικός ο ίδιος, κατά τη διάρκεια των νεανικών του χρόνων. Όταν όμως το φουτουριστικό κίνημα αλλάζει πορεία με την έναρξη του Α' παγκοσμίου πολέμου, ο Καρά το απαρνείται και στρέφεται προς τη μεταφυσική ζωγραφική.
- **Το έργο του Καρά «Ο κόκκινος καβαλάρης»** είναι τεμαχισμένο σε πολλές μικρές επίπεδες φόρμες. Σε αντίθεση με τα στατικά και ακίνητα έργα του Κυβισμού, ο «Ο κόκκινος καβαλάρης» ξεχειλίζει από ενέργεια και δυναμισμό. Ο καλλιτέχνης έχει αποτυπώσει την κίνηση του αλόγου και τις πολλαπλές σχέσεις που δημιουργεί ενώ κινείται και αλληλοτέμνεται με τον χώρο. Θυμίζει εξέγερση και επανάσταση. Ο ιταλικός φουτουρισμός ήταν η πρώτη πραγματική αγωνιστική πρωτοπορία.
- **Κίνημα: Φουτουρισμός:** Οι Φουτουριστές αποτυπώνουν την Κίνηση και τις πολλαπλές σχέσεις που δημιουργεί το κινούμενο αντικείμενο με τον χώρο. Καταργούν τα περιγράμματα και τις κλειστές δομές. Έτσι, τα αντικείμενα δεν υπάρχουν μεμονωμένα, αλλά αφομοιώνονται με το περιβάλλον, δημιουργώντας πολλαπλές προοπτικές. Τα φουτουριστικά έργα ξεχειλίζουν από ενέργεια και δυναμισμό. Χρησιμοποιούν τις χρωματικές αποχρώσεις του ιμπρεσιονισμού: καθαρά χρώματα σε ποικίλες, πλούσιες, ζωντανές αποχρώσεις και έντονες αντιθέσεις χρωμάτων. Είναι ένας πολύχρωμος κυβισμός εν κινήσει!

Ουμπέρτο Μποτσιόνι «Μοναδικές μορφές συνέχειας στον χώρο»

1913 Μουσείο Μοντέρνας τέχνης, στο Σάο Πάολο.

ΘΕΜΑΤΙΚΑ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ:

Μπρούντζινο γλυπτό 133 X 153 εκ.

Στο γλυπτό παρουσιάζεται ένας άνθρωπος που κινείται με ένταση σαν να σπάει με δύναμη το φράγμα του χώρου και οι μύες του μοιάζουν να ξεχειλίζουν.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ – ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΔΟΜΗ, ΤΕΧΝΟΤΡΟΠΙΑ:

Εικαστικά Στοιχεία της σύνθεσης:

- **Απλοποίηση** και παραμόρφωση της μορφής, κίνηση έντονη, δραματική, επαναστατική, δυναμική.
- **Δομή της σύνθεσης του γλυπτού:** Το γλυπτό βασίζεται στη σπείρα. Καθώς ο θεατής γυρίζει γύρω του, η μορφή συστρέφεται και αποκαλύπτεται σταδιακά.
- **Ύφος - Στιλ - Τεχνοτροπία:** Φουτουρισμός: Το γλυπτό τεμαχίζεται σε επίπεδα, στοιχείο που πηγάζει από τον κυβισμό. Η τάση όμως που δείχνει να σπρώχνει τους όγκους από μέσα προς τα έξω, είναι φουτουριστική. Οι μύες του φαίνονται να έχουν εκραγεί κάτω από την πίεση της ίδιας της κίνησης. Η μορφή φαίνεται να κινείται βίαια, να ξεχειλίζει στο περιβάλλον της.

ΝΟΗΜΑΤΙΚΑ – ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ, ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ:

- **Ουμπέρτο Μποτσιόνι (1882 – 1916)**, υπήρξε ένας από τους πιο γνωστούς και σημαντικούς καλλιτέχνες ανάμεσα στους Ιταλούς Φουτουριστές. Μια σημαντική προσωπικότητα όχι μόνο για την ανάπτυξη των θεωριών του κινήματος, αλλά και για την εισαγωγή καινοτόμων ιδεών που οδήγησαν στο δυναμικό, παρόμοιο με των Κυβιστών, ύφος της ομάδας. Αρχικά συστήθηκε ως ζωγράφος, αλλά μετέπειτα παρήγαγε κάποια σημαντικά φουτουριστικά γλυπτά. Πέθανε σε ηλικία μόλις τριάντα τριών ετών, καθώς υπηρετούσε εθελοντικά στον ιταλικό στρατό. Αυτό το γεγονός, σε συνδυασμό με τη διάλυση της ομάδας των φουτουριστών και τον ερχομό του πολέμου, έφερε ένα τέλος στο φουτουριστικό κίνημα.
- **Το έργο του «Μοναδικές μορφές συνέχειας στο χώρο»** είναι μια μορφή που εξαπλώνεται, διακόπτεται, τεμαχίζεται σε επίπεδα. Δεν υπάρχει περίγραμμα. Το μάτι διακόπτεται ολοένα, καθώς προσπαθεί να περιγράψει τη σιλουέτα του έργου. Ο Μποτσιόνι γράφει χαρακτηριστικά για τις φιγούρες του «*Ανοίγουμε βίαια τη μορφή και την εντάσσουμε μέσα στο περιβάλλον, στο πεζοδρόμιο. Μπορεί να σκαρφαλώσει στο τραπέζι σας και στο κεφάλι σας, μπορεί να διασχίσει τον δρόμο ενώ η λάμπα σας υφαίνει τον λευκό ιστό της ανάμεσα στο ένα σπίτι και στο άλλο*».
- **Κίνημα: Φουτουρισμός:** Οι Φουτουριστές αποτυπώνουν την κίνηση και τις πολλαπλές σχέσεις που δημιουργεί το κινούμενο αντικείμενο με τον χώρο. Καταργούν τα περιγράμματα και τις κλειστές δομές. Τα αντικείμενα δεν υπάρχουν μεμονωμένα, αλλά αφομοιώνονται με το περιβάλλον δημιουργώντας πολλαπλές προοπτικές. Τα φουτουριστικά έργα ξεχειλίζουν από ενέργεια και δυναμισμό. Χρησιμοποιούν τις χρωματικές αποχρώσεις του ιμπρεσιονισμού: καθαρά χρώματα σε ποικίλες, πλούσιες, ζωντανές αποχρώσεις και έντονες αντιθέσεις χρωμάτων. Στον Φουτουρισμό δεσπόζουν τα χαρακτηριστικά μιας πολύβουης, παλλόμενης, μοντέρνας πόλης: Μοντέρνα κτήρια, εργοστάσια, οχήματα που τρέχουν εδώ κι εκεί, κόσμος που πάει κι έρχεται. Ως οργανωμένο κίνημα σταμάτησε να υφίσταται το 1920.

